

the theoretical and doctrinal foundations of the digital transformation of education. The article examines contemporary doctrinal approaches to the process of integrating digital technologies into education. The cognitive-activity approach, which has been implemented by domestic psychology, defines education as a dynamic system of individual knowledge formation. The article defines the concept of the cognitive-activity approach in the organization of the educational process. Today, in the context of active digitalization, including in the field of education, the cognitive-activity approach under study is implemented through innovative forms. The article analyzes modern forms of implementation of the cognitive-activity approach in the teaching of natural sciences. Chemistry belongs to the areas with a high level of cognitive complexity, which determines the use and understanding of abstract models and transitions between the corresponding forms of dissemination of educational materials. The article examines the features of the synergistic combination of digital technology integration and the provision of a cognitive-activity approach in teaching. In addition to laboratory classes, the theoretical part of studying and consolidating students' knowledge of relevant topics in chemistry or other natural sciences is no less important. Digital technologies stimulate students' interest in chemistry when integrated with an investigative approach to mastering the relevant subject matter: problem setting, hypothesis, experiment, and conclusions. The article identifies the main advantages of introducing digitalization during practical activities for studying chemistry. An important factor in the integration of innovative technologies is the determination of a systematic sequence for the integration of modern digital technologies into the educational process, primarily in the context of teaching chemistry and other natural sciences. The article examines the systematic sequence that will enable the effective integration of relevant technologies into the educational process.

Keywords: digital technologies, natural sciences, chemistry, cognitive-activity approach, education.

Дата надходження до редакції 14.10.2025

© Ніколаєва О. І., 2025

УДК 373.2.016-029.7(045)

Сарасва Ірина Володимирівна,

доктор філософії,
завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-7753-1836>

Склярів Вікторія Валеріївна,

музичний керівник,
педагогічне звання «вихователь-методист»,
Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №12 «Мальва»
Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області,
м. Чорноморськ, Україна

ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ТІЛЕСНОЇ ПЕРКУСІЇ

Анотація. У статті розглядається проблема формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку як важливого чинника їхнього цілісного розвитку та успішної соціалізації. Визначено, що художньо-продуктивна діяльність є провідним засобом реалізації творчого потенціалу дитини, оскільки забезпечує інтеграцію сенсорного, інтелектуального та емоційно-ціннісного досвіду. Особлива увага приділяється тілесній перкусії як інноваційній педагогічній технології, що поєднує елементи музично-ритмічного виховання з національно-культурними традиціями, зокрема українським фольклором. Здійснено аналіз педагогічних умов, які сприяють ефективному розвитку музично-ритмічних здібностей та креативності дітей дошкільного віку у процесі використання комплексних мистецьких практик. Наголошено, що поєднання художньо-продуктивної діяльності (малювання, ліплення, аплікації, конструювання) з тілесною перкусією формує у дітей навички імпровізації, здатність

до самовираження та гармонійної взаємодії з оточенням. Такий підхід дозволяє підвищити рівень естетичного виховання, розвинути художньо-образне мислення, стимулювати емоційні відгук на мистецькі твори та фольклорні зразки. Залучення українського народного мистецтва виступає чинником збереження культурної спадщини та формування національної ідентичності дітей дошкільного віку. Обґрунтовано необхідність системного впровадження інноваційних методів у практику закладів дошкільної освіти, спрямованих на інтеграцію різних видів мистецької діяльності. Наголошено на ролі педагога як фасилітатора творчого процесу, здатного забезпечити партнерську взаємодію з дітьми й батьками, створити сприятливі умови для креативної самореалізації дітей дошкільного віку. Перспективними визначено напрями подальших досліджень, які пов'язані із розробленням методичних рекомендацій для використання тілесної перкусії та українського фольклору як засобів формування мистецько-творчої компетентності у дітей дошкільного віку.

Ключові слова: діти дошкільного віку, мистецько-творча компетентність, тілесна перкусія, український фольклор, художньо-продуктивна діяльність

Сучасна система дошкільної освіти орієнтована на формування всебічно розвиненої, творчої та ініціативної особистості, здатної до самовираження в різних видах діяльності. В умовах зростаючих суспільних вимог особливого значення набуває розвиток мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку, що передбачає формування здатності до сприймання, розуміння, інтерпретації та відтворення художніх образів у різних формах діяльності.

Актуальність проблеми зумовлена потребою інтеграції традиційних і новітніх педагогічних підходів, які сприяють гармонійному розвитку особистості дитини та її готовності до подальшої освіти. Одним із ефективних засобів в контексті даної тематики є художньо-продуктивна діяльність, що створює умови для вільного самовираження, розкриття креативного потенціалу та формування позитивного емоційно-ціннісного досвіду. Особливе місце в системі засобів художнього розвитку посідає тілесна перкусія, яка поєднує рухову активність із музично-ритмічними вправами, розвиває почуття ритму, координацію, комунікативні навички та сприяє інтеграції різних сенсорних каналів у процесі творчої діяльності.

У сучасних наукових дослідженнях (І. Біла, А. Богуш, Г. Беленька, О. Кононко, О. Половіна, Л. Фесюкова, А. Шевчук) підкреслюється важливість поєднання різних видів мистецтв в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, що дає змогу забезпечити цілісний розвиток особистості, формування індивідуальної художньої картини світу та підготовку дітей до активної взаємодії з культурним середовищем.

У термінологічних джерелах мистецька освіта визначається як складова частина системи освіти, що передбачає процес навчання, виховання та самовиховання особистості засобами різних видів мистецтв (музика, театр, кіно, хореографія, образотворче мистецтво, дизайн тощо) (Сараєва, 2020, 120).

А. Шевчук зазначає, що для дитини мистецтво та мистецька діяльність виступають важливим засобом вираження внутрішнього світу, адже саме в процесі творчої діяльності відображаються найбільш інтенсивні емоційні переживання: радість, подив, хвилювання, захоплення, симпатія, зосередженість на творчому процесі. Дослідниця зауважує, що значну роль відіграють естетичні та гедоністичні відчуття, пов'язані з осягненням краси, гармонії, симетрії, можливістю самовираження через наслідування й творчу ініціативу, отриманням задоволення від діяльності, що поєднує приємні та посильні вольові зусилля. На думку А. Шевчук, мистецтво сприяє також формуванню найвищих цінностей: щастя, любові, патріотизму, доброзичливості, дружніх стосунків. Учена наголошує, що засвоєння цінностей попередніх поколінь відбувається дитиною не лише завдяки особистому досвіду мистецько-творчої діяльності, а й за умови цілеспрямованої підтримки та партнерської взаємодії з дорослими (Шевчук, 2021: 20).

За А. Шевчук мистецька освіта в дошкільні роки трактується як «процес і результат становлення духовності, індивідуального зростання дитячої особистості, розвитку мистецько-творчих здібностей під впливом цінностей образотворчого, музичного, театрального, хореографічного та інших видів мистецтва; набуття дитиною особистого досвіду мистецької (художньо-продуктивної) діяльності; збагачення естетичного сприймання, моральної свідомості та поведінки» (Шевчук, 2021: 20).

Зазначимо, що світ мистецтва відкриває перед дитиною дошкільного віку безліч можливостей для самовираження, що сприяє усвідомленню власної унікальності, формуванню індивідуальних естетичних смаків і вподобань. Опанування різних видів предметної та художньої діяльності забезпечує розвиток емоційно-ціннісного ставлення до творчого процесу та його результатів, формує позитивну мотивацію досягнень, здатність розрізняти властивості предметів і розуміти різні способи створення художніх образів. Водночас у дитини зростає інтерес до об'єктів, явищ і форм художньо-продуктивної

діяльності, а також формуються навички практичної діяльності та культура споживання (Сараєва, 2020: 126).

У Державному стандарті дошкільної освіти (БКДО) освітній напрям «Дитина у світі мистецтва» у змісті дошкільної освіти спрямований на формування мистецько-творчої компетентності як інтегрованої характеристики особистості, що виявляється у здатності сприймати, розуміти та відтворювати явища мистецтва, а також у прагненні до власної художньої самореалізації. Реалізація цього напрямку передбачає системну взаємодію педагогів і батьків, спрямовану на створення умов для виявлення й розвитку творчого потенціалу дітей у процесі різних видів мистецької діяльності, що забезпечує не лише розкриття індивідуальних здібностей дошкільників, а й формування у них ціннісного ставлення до мистецтва як важливого засобу духовного і культурного розвитку (БКДО, 2021).

Мистецько-творчу компетентність за БКДО представлено як «особистісне надбання дитини в результаті освітньої діяльності», яка в освітньому напрямі «Дитина у світі мистецтва» представляється у структурних компонентах, таких як: емоційно-ціннісне ставлення дитини до світу мистецтва; сформованість знань у царині мистецтв; навички в різних видах мистецької діяльності; участь батьків. Таким чином, структура зазначеного освітнього напрямку орієнтує на врахування особистісного, аксіологічного, пізнавального та діяльнісного вимірів мистецької освіти (Шевчук, 2021: 20).

У дошкільній освіті до мистецьких видів відносять різні форми художньо-творчої діяльності дитини, зокрема оразотворчу, музичну, художньо-мовленнєву та театральну-ігрову, особливістю якої є здатність пробуджувати глибоко особистісний акт художнього сприйняття, який спрямований на те, що дитина починає оцінювати воасний творчий результат - як словесне висловлювання, так і предметно-матеріальне втілення (Сараєва, 2020: 120).

Важливою є думка А. Шевчук щодо тотожності термінів мистецько-творчої та художньо-продуктивної діяльності, оскільки, як зауважує вчена, «діяльність ґрунтується на цілісності репродуктивного і продуктивного мистецького досвіду дітей (Шевчук, 2021: 20). А. Шевчук зауважує, що наслідування є підґрунтям для мистецької діяльності дитини репродуктивного та відтворювального характеру, яка завжди набуває індивідуальної інтерпретації, враховуючи те, що педагог не має спрямовувати дитину на точне копіювання. Вчена зазначає, що дитина зазвичай модифікує запропонований зразок, додає до нього власні елементи і ніколи не відтворює його повністю так, як показує дорослий, що є унікальною цінністю дитячої мистецької діяльності, яка поєднує репродуктивний та творчий характер (Шевчук, 2021: 20).

Формування мистецько-творчої компетентності дитини дошкільного віку відбувається поетапно, а саме: набуття мистецького досвіду емоційного сприймання (знайомство з твором та пов'язаною з ним інформацією, формування первинного ставлення та базових знань); навчання відтворювати (формування навички індивідуального виконання з опорою на традицію та виразність, засновану на наслідуванні встановленого зразка); творчість як здатність до інтерпретації (комбінування засвоєного матеріалу, імпровізації та створення нового в умовах спеціально-організованої дорослими атмосфери, що стимулює творчість та підтримує прояви ініціативи) (Шевчук, 2021: 20). У результаті поетапного розвитку мистецької діяльності, як зауважує А. Шевчук, дитина опановує необхідні знання та навички, формує відповідні ставлення та вміння, передбачені завданнями освітнього напрямку. Водночас, наголошує вчена, послідовність етапів може варіюватися, а саме: після етапу сприймання музичного твору можна запропонувати дітям самостійно підібрати відповідні рухові дії, після чого і наступним етапом стає опанування певних рухових зразків відповідно до традиційних мистецьких критеріїв та їх індивідуальна інтерпретація під час самостійного виконання (Шевчук, 2021: 20).

Роль педагога у формуванні мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку є ключовою, оскільки саме він створює умови для розвитку природних здібностей дитини, спрямовує її творчі прояви та забезпечує гармонійне поєднання навчання й виховання. Зауважимо, що педагог виступає не лише в ролі наставника чи інструктора, а насамперед - партнера і співтворця у процесі формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Тому, в контексті окресленої теми представляємо досвід роботи музичного керівника закладу дошкільної освіти (ясла-садок) № 12 «Мальва» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області Складової Вікторії Валеріївни, яка представила методичні рекомендації на тему «Тілесна перкусія як ефективний засіб розвитку музично-ритмічних здібностей дітей у процесі вивчення українського фольклору», спрямовані на розкриття потенціалу дітей через активне їх залучення до музичної діяльності.

У системі засобів музичного виховання дітей дошкільного віку тілесна перкусія посідає особливе місце як один із найбільш доступних і водночас результативних методів, яка поєднує рухову активність із музично-ритмічними відтвореннями звуків за допомогою власного тіла (плескання в долоні, притупування ногами, стукання по колінах, грудях тощо). Така діяльність активізує сенсомоторні зв'язки,

розвиває аудіальне й кінестетичне сприймання, сприяє формуванню ритмічного слуху й створює підґрунтя для подальшого музичного навчання. Педагогічна цінність тілесної перкусії зростає у поєднанні з українським музичним фольклором, адже саме народна творчість становить природне середовище музичного розвитку дітей дошкільного віку.

Метою методичних рекомендацій є розвиток музично-ритмічних здібностей дітей шостого року життя засобами тілесної перкусії через залучення до українського музичного фольклору. Основними завданнями окреслено такі: формування ритмічного відчуття координації рухів: розвиток уміння підтримувати спільний ритм у групі; ознайомлення з українськими піснями, іграми, хороводами; стимулювання музично-рухової імпровізації; виховання інтересу до культурної спадщини та творчого самовираження.

Реалізація методичних рекомендацій ґрунтується на принципах: доступності (не потребує інструментів), ігрового підходу, інтеграції музики, руху й мовлення, поступового ускладнення завдань, заохочення до творчості. Рекомендації відповідають вимогам Базового компоненту дошкільної освіти (2021), освітній лінії «Дитина у світі мистецтва», що передбачає вміння дітей розпізнавати засоби музичної виразності, виконувати ритмічні вправи, імпровізувати та брати участь у колективному музикуванні.

Відповідно до методичних рекомендацій передбачено заняття із дітьми шостого року життя тривалістю 30 хвилин двічі на тиждень протягом навчального року. Окреслені заняття структуровані за тематичними модулями: розвиток ритмічного руху (вправи на відтворення та розрізнення ритмів); техніка тілесної перкусії (опанування базових прийомів (плескання, тупотіння, клацання тощо); інтеграція з фольклором (ритмічний супровід українських пісень, ігор, закличок); рухово-музична координація (виконання вправ у парах, групах. Колективи з орієнтацією у просторі); творча імпровізація (створення власних ритмів, супровід віршів і казок, ігрові вправи); підсумкова презентація (колективна композиція з тілесною перкусією на основі української пісні). Очікувані результати: діти оволодівають основними прийомами тілесної перкусії, розвивають ритмічне сприймання, уміють підтримувати спільний ритм, виявляють інтерес до українського фольклору, здатні імпровізувати та активно беруть участь у колективному музикуванні.

Також, реалізація окресленої теми може бути втілена як у гурткову роботу, так і окремими елементами інтегруватись у музичні заняття, театралізовані ігри, свята, ранкові зустрічі. Основними умовами реалізації є:

- матеріально-технічне забезпечення: спеціальних інструментів не потребує, оскільки звуки створюються за допомогою тіла; додатково використовуються картки-підказки, аудіо - та відеоматеріали, простора зала, за можливості - дзеркало та елементи народного одягу;
- організація занять: два рази на тиждень по 30 хвилин; структура включає розминку, ознайомлення з новими ритмами, інтеграцію з фольклорним матеріалом, творчу імпровізацію та завершальну частину;
- педагогічні принципи: ігрова форма, доступність і поступовість, інклюзивність, творча свобода дітей, емоційна підтримка;
- взаємодія з батьками та колегами: відкриті заняття, консультації, участь у святах та спільних проєктах;
- оцінювання результатів: спостереження за рівнем ритмічного сприймання, участю у спільному виконанні, здатністю до імпровізації та зацікавленістю у фольклорі.

Отже, методичні рекомендації є результатом системного прагнення розширити освітні можливості закладів дошкільної освіти через впровадження інтерактивних і інноваційних методик у музичне виховання, які забезпечують не лише ефективне оволодіння музично-ритмічними навичками, а й високу зацікавленість дітей в освітньому процесі. Тілесна перкусія виступає не лише як інструмент розвитку ритмічного слуху та координації рухів, а й як засіб інтеграції музики, руху та національної культурної спадщини.

Завдяки використанню власного тіла для створення ритму діти забувають безпосередній досвід музичної діяльності, відчують взаємозв'язок між звуком, рухом та емоційним станом, що сприяє розвитку сенсомоторної чутливості, формуванню ритмічного та музичного мислення, а також творчої уяви, оскільки дитина отримує можливість експериментувати з ритмом, створювати власні музично-рухові композиції та імпровізувати.

Особливу цінність має інтеграція елементів українського народного фольклору, яка дозволяє дітям дошкільного віку відчути духовну і культурну спадщину, розвивати емоційно-естетичну чутливість, а також формувати позитивне ціннісне ставлення до національної культури, що стимулює розвиток мистецько-творчої компетентності дітей, здатність інтерперетувати, комбінувати і творити нові музично-рухові образи, а також оцінювати власну діяльність і взаємодію з однолітками в колективних музичних завданнях. Таким чином, зазначені методичні рекомендації надають можливість створити комплексне

середовище для розвитку музичних, рухових і творчих здібностей, сприяти формуванню емоційно насиченої, самовираженої, творчо активної та культурно свідомої особистості дитини дошкільного віку, здатної інтегрувати набуті знання і навички у повсякденну діяльність та подальшу освітню практик

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). (2021). Міністерство освіти і науки України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01>
- Гончаренко, С. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь.
- Енциклопедія освіти. (2008). (В. Г. Кремень, Гол. ред.). Київ: Юрінком Інтер.
- Сараєва, І. (2020). Мистецькі види діяльності в просторі дошкільного дитинства. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*, (3), 118-126. <http://bdpu.org/pedagogy/ua/>
- Філософський енциклопедичний словник. (2002). Київ: Абрис.
- Шевчук, А. (2021). Мистецька освіта дітей. Традиції та інновації в оновленому БКДО. *Дошкільне виховання*. https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/doshkilna/2021/04/27/Mystetska.osvita.ditey.Tradytsiyi.innovatsiyi%20.Avtorka.A.Shevchuk.27_04.pdf
- Шевчук, А. С. (2020). *Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях)* (Навчально-методичний посібник). Тернопіль: Мандрівець. Режим доступу: https://profbook.com.ua/dytyachi-rozvahy-sviata.html?srsId=AfmBOorNirw3Qj3Yt1IVMjFzHLYGkcyRUgguyKEQpNnw8_Bof5yHhyW

REFERENCES

- Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity). (2021). Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01>
- Honcharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk*. Kyiv: Lybid.
- Entsyklopediia osvity. (2008). (V. H. Kremen, Hol. red.). Kyiv: Yurinkom Inter.
- Saraieva, I. (2020). *Mystetski vydy diialnosti v prostori doshkilnoho dytynstva*. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky, (3), 118-126. <http://bdpu.org/pedagogy/ua/>
- Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk. (2002). Kyiv: Abrys.
- Shevchuk, A. (2021). *Mystetska osvita ditei. Tradytsii ta innovatsii v onovlenomu BKDO. Doshkilne vykhovannia*. https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/doshkilna/2021/04/27/Mystetska.osvita.ditey.Tradytsiyi.innovatsiyi%20.Avtorka.A.Shevchuk.27_04.pdf
- Shevchuk, A. S. (2020). *Dytiachi rozvahy i sviata (u skhemakh, tablytsiakh, vyznachenniakh, stsenariiakh)* (Navchalno-metodychnyi posibnyk). Ternopil: Mandrivets. Rezhym dostupu: https://profbook.com.ua/dytyachi-rozvahy-sviata.html?srsId=AfmBOorNirw3Qj3Yt1IVMjFzHLYGkcyRUgguyKEQpNnw8_Bof5yHhyW

Iryna Saraieva,

Doctor of Philosophy,

Head of the Department of Preschool and Primary Education

Municipal Higher Education Institution

«Odessa Regional Academy of In-Service Education»,

Odesa, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-7753-1836>

Viktoriya Sklyarova,

musical director,

pedagogical title «teacher-methodologist»,

Preschool education institution (nursery-kindergarten) No. 12 «Malva»

of the Chornomorsk city council,

Odessa district, Odessa region,

Chornomorsk, Ukraine

FORMATION OF ARTISTIC AND CREATIVE COMPETENCE OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH ARTISTIC-PRODUCTIVE ACTIVITIES AND BODY PERCUSSION

Abstract. The article addresses the issue of developing artistic and creative competence in preschool children as a crucial factor for their holistic development and successful socialization. It is emphasized that artistic-productive activities serve as a primary means of realizing a child's creative potential, integrating sensory, intellectual, and emotional-value experiences. Special attention is given to body percussion as an innovative pedagogical technology that combines elements of musical-rhythmic education with national-cultural traditions,

particularly Ukrainian folklore. The study analyzes pedagogical conditions that promote the effective development of musical-rhythmic abilities and creativity in preschool children through the use of comprehensive artistic practices. It is highlighted that combining artistic-productive activities (drawing, modeling, applique, construction) with body percussion fosters improvisational skills, self-expression, and harmonious interaction with the environment. This approach enhances aesthetic education, develops artistic-imaginative thinking, and stimulates emotional responses to artistic works and folklore samples. Incorporating Ukrainian folk art serves as a means of preserving cultural heritage and shaping the national identity of preschool children. The necessity of systematically implementing innovative methods in preschool education, aimed at integrating various forms of artistic activity, is substantiated. The role of the teacher as a facilitator of the creative process, capable of ensuring collaborative interaction with children and parents and creating favorable conditions for the creative self-realization of preschoolers, is emphasized. Prospective directions for further research include developing methodological recommendations for using body percussion and Ukrainian folklore as tools for forming artistic and creative competence in preschool children.

Keywords: preschool children, artistic and creative competence, body percussion, ukrainian folklore, artistic-productive activity

Дата надходження до редакції 20.10.2025

© Сараєва І. В., Склярєва В. В., 2025

УДК 373.2.011.3-51(045)

Філімонюк Альона Сергіївна,
методист науково-методичної лабораторії
дошкільної освіти, кафедри дошкільної і початкової освіти,
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
<https://orcid.org/0009-0002-1899-2573>

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПЕДАГОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ ВИХОВАТЕЛІВ

Анотація. У статті розкрито проблему формування особистісної компетентності дітей дошкільного віку в умовах сучасних соціокультурних трансформацій та модернізації змісту дошкільної освіти в Україні. Зазначено, що розвиток особистості дитини розпочинається з перших днів життя в родині та триває протягом усього дошкільного дитинства, яке характеризується сформованими ознаками дошкільної зрілості (елементами світогляду, умінням регулювати поведінку та певним рівнем особистісної компетентності). Встановлено, що фундаментом цього процесу є створення атмосфери довіри у сім'ї та закладі дошкільної освіти, яка ґрунтується на емоційно насиченому спілкуванні, позитивних емоціях і взаємоповазі. Сутність особистісної компетентності трактується відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти та включає ціннісне ставлення до себе, оточення і світу, розвитку емоційно-вольової та інтелектуальної сфер. Проаналізовано феномен дитинства як соціокультурне явище, яке змінюється під впливом індустріалізації, комп'ютеризації та глобалізаційних процесів. Розкрито значення провідної діяльності дітей дошкільного віку - сюжетно-рольової гри, що сприяє засвоєнню соціальних ролей, норм і правил, формуванню довільної поведінки та розвитку самосвідомості. Акцентовано увагу на самооцінці, самосвідомості та самоідентифікації як важливих новоутворень дошкільного віку, а також від стилю виховання в родині та педагогічних оцінок. Запропоновано педагогічні орієнтири, які націлюють вихователів на формування у дітей навичок самостійності, відповідальності, здатності до вибору, адекватної самооцінки та ціннісного ставлення до світу, що є підґрунтям гармонійного особистісного зростання дитини.

Ключові слова: особистісна компетентність, соціокультурний феномен дитинства, педагогічні умови розвитку, Базовий компонент дошкільної освіти, професійна компетентність вихователя.

У сучасних умовах суспільної трансформації України істотно зросли вимоги до особистості як суб'єкта соціальної взаємодії, зокрема щодо її соціальної адаптивності, психологічної компетентності